

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Petrinja

MARTA VOJVODA

ZAVRŠNI RAD

ANTONIO VIVALDI

Petrinja, rujan 2017.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Petrinja**

PREDMET: GLAZBENA KULTURA

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Marta Vojvoda

TEMA ZAVRŠNOG RADA: ANTONIO VIVALDI

MENTOR: prof.dr.sc. Katarina Koprek

Petrinja, rujan 2017.

Sadržaj:

UVOD.....	1
1. BIOGRAFIJA ANTONIJA VIVALDIJA	2
2. GLAZBENI STIL.....	4
3. VIVALDIJEV USPJEH U POVIJESTI GLAZBE	4
4. MUZIČKO STVARALAŠTVO.....	5
4.1.KONCERTI.....	5
4.2.VRSTE BAROKNOG KONCERTA	6
4.2.1. CONCERTO	6
4.2.2. CONCERTO ORCHESTRA.....	6
4.2.3. SOLO CONCERTO	6
4.2.4. CONCERTO GROSSO (veliki orkestar)	6
4.3.GODIŠNJA DOBA	7
4.3.1. PROLJEĆE.....	7
4.3.2. LJETO	7
4.3.3. JESEN.....	8
4.3.4. ZIMA	8
5. CRKVENA DJELA	8
5.1. DIXIT DOMINUS.....	9
5.2. BEATUS VIR	11
5.3. GLORIA.....	11
5.4. MAGNIFICAT	13
5.5. STABAT MATER	14
5.6. JUDITHA TRIUMPHANS (JUDITA POBJEDNICA)	15

6. SVJETOVNA GLAZBA	17
6.1. OPERE	17
6.1.1. OTTONE IN VILLA.....	17
6.1.2. BIJESNI ORLANDO	18
6.1.3. FARNACE	21
6.1.4. GRISELDA	22
6.1.5. BAJAZET	22
6.1.6. FERASPE	22
6.2. SERENADE	22
6.2.1. LA SENA FESTEGGIANTE	23
7. POSLJEDNJE DESETLJEĆE ANTONIJA VIVALDIJA.....	23
8. ZANIMLJIVOSTI.....	25
ZAKLJUČAK.....	26
LITERATURA	27
SLIKE.....	29
ŽIVOTOPIS	30
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	31

SAŽETAK

Završni rad obuhvaća djela Antonija Vivaldija, skladatelja barokne glazbe. Za Vivaldija se može reći da je bio vrlo svestran glazbenik jer je bio dirigent, violinist, pedagog, skladatelj i organizator. Postao je skladatelj konzervatorija "Ospedale della Pieta" (sirotište u Veneciji). Tamo je podučavao djevojčice sviranje violine. Pisao je koncerte, crkvenu i svjetovnu glazbu te opere i serenade. Od svih njegovih djela najviše treba istaknuti njegov ciklus od četiri koncerta pod nazivom "Godišnja doba".

Ključne riječi: Antonio Vivaldi, Konzervatorij della Pieta, opera, Godišnja doba

SUMMARY

The final work includes the work of Antonija Vivaldija, composer of baroque music. For Vivaldi it can be said that he was a very versatile musician because he was a conductor, violinist, pedagogue, composer and organizer. He became the composer of the Conservatoire of Ospedale della Pieta (orphanage in Venice). There he taught the girls playing the violin. He wrote concerts, church and secular music, opera and serenade. Of all his works, most of the four concerts called "Four Season" should be highlighted most.

Key words: Antonio Vivaldi, Conservatory of the Pietà, opera, Four Season

UVOD

Završni rad napisan je o glazbenom stvaralaštvu Antonija Vivaldija. Vivaldi je bio najznačajniji skladatelj barokne glazbe i najveći violinista svih vremena. Kroz mnoga svoja djela pokazao je ljubav i svoje znanje prema glazbi. Od malena je učio svirati violinu, ali se tek kasnije počeo ozbiljno baviti glazbom. Bio je svestran te je napisao više vrsta glazbe.

Završni rad je podijeljen u sedam poglavlja. U prvom poglavlju donosimo kratki životopis skladatelja Antonija Vivaldija. U drugom poglavlju opisan je Vivaldijev glazbeni stil, a u trećem poglavlju njegovo značenje u povijesti glazbe. Četvrto poglavlje usmjereno je na cjelokupno glazbeno stvaralaštvo Antonija Vivaldija. U petom poglavlju predstavljena su Vivaldijeva najznačajnija crkvena djela dok se u šestom poglavlju govori o svjetovnoj glazbi te su predstavljene njegove najznačajnije opere i serenade. U sedmom poglavlju opisano je Vivaldijevo posljednje desetljeće života. U posljednjem, osmom poglavlju, navedene su neke zanimljivosti iz njegovog života.

1. BIOGRAFIJA ANTONIJA VIVALDIJA

Antonio Vivaldi bio je skladatelj, violinski virtuoz, glazbeni organizator i venecijanski svećenik. Najvažniji je predstavnik baroknog instrumentalnog koncerta. Uz Johanna Sebastiana Bacha i Georga Friedricha Händela jedan je od najznačajnijih kompozitora barokne glazbe i najvećih violinista svih vremena. Rođen je 4. ožujka 1678. godine u Veneciji. Odrastao je u velikoj obitelji uz tri sestre i dva brata. Otac, Giovanni Battista, odmalena ga je učio svirati violinu. Vivaldi je istovremeno, pod mentorstvom Giovannija Legrenzija učio svirati i na orguljama. To poznanstvo, kao i očevo ime, omogućilo mu je da se susretne s najvećim venecijanskim glazbenim umjetnicima, što je imalo pozitivan utjecaj na njegovo stvaralaštvo. Antonio Vivaldi u svom rodnom gradu istovremeno je učio i glazbu i teologiju. Iako je s 25 godina postao je svećenik, zbog zdravstvenih problema odustao je od toga zvanja. Ostao je i dalje u crkvi, ali mise nije služio. Vezano za njegovo zanimanje, postoji anegdota njegovog odlaženja sa svete mise. Neki nagađaju da je znao otići u sakristiju da bi zapisao temu fuge koja bi mu sinula. Za vrijeme svojega života izrazito se posvetio glazbi: od podučavanje violine pa sve do stvaranje najpoznatijih djela (Andreis, 1976., str. 9-10). Od 1704. do 1740. godine djelovao je kao dirigent, violinist, pedagog, skladatelj i organizator. Ubrzo je postao skladatelj konzervatorija "Ospedalle della Pieta" (sirotište u Veneciji). U sirotištu je također podučavao djevojke iz teorije glazbe, davao im poduke iz sviranja na violine te ih uvježbavao za solo koncerte povodom crkvenih, ali i drugih blagdana. Volio je putovati diljem Italije, ali i u inozemstvo gotovo uvijek uz pratnju ženskih osoba koje su se brinule za njega (Andreis, 1976., str. 9-10). Glavna djela za vrijeme njegovog života objavljena su u Nizozemskoj. Objavljen je mali dio njegovih djela, dok su druga zaboravljena i pogrešno atribuirana (Žmegač, Matica Hrvatska, str.23). Zbog neurednog i rasipnog života u bijedi umire u Beču 28. srpnja 1741. godine.

Slika 1: Antonio Vivaldi

2. GLAZBENI STIL

Kada je riječ o glazbenom stilu, Vivaldi je poznat skladatelj baroknog razdoblja. Raznovrsnost njegove glazbe i efekti uzrokovali su glazbeni razvoj koji će tek kasnije biti poznat kao klasični stil. S lakoćom je prebacivao stavke iz sonate u koncerte, stavke iz koncerata u opere, radove iz duhovne muzike za glas u *concerto medium*. Postupno je razvio osobni stil i obogatio svoju glazbu dodavajući nove detalje tijekom sljedećih nekoliko desetljeća. Vivaldijevi kinetički ritmovi, tečne melodije, veseli instrumentalni efekti i produžene instrumentalne tehnike čine njegovu glazbu jednom od najugodnijih za slušanje u svijetu baroka (5.9.2017. s https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi).

3. VIVALDIJEV USPJEH U POVIJESTI GLAZBE

Vrste koncerata koje je Vivaldi izradio oko 1710. godine nije stvorio samo novi glazbeni žanr već je utjelovio i novu kvalitetu u razvoju i razumijevanju instrumentalnog sastava. Samostalni koncert u to vrijeme bio je prvi zreliji, čvrsto uspostavljeni instrumentalni oblik u kojem se sastavni dijelovi i modeli nisu ukorijenili u stilu i strukturi tradicionalne glazbe. U svoju glazbu je unio nove glazbene oblike te neposredno promijenio osnovni stav prema glazbi.

Glavnu ulogu u glazbi čini solo koncert. Važna uloga solo koncerta je to da je posebno efektan za javnu izvedbu. Također, izvođenje solo koncerata bilo je prikladno za kneževske dovrane i privatne i polu-privatne prostore. Zanimljivo je da Vivaldijevi koncerti nisu bili usmjereni na ekskluzivni krug znalaca nego prvenstveno širokoj anonimnoj publici koja je prisustvovala nastupima u opernim kućama Venecije. Vivaldijeva najvirtuoznija djela bili su upravo koncerti s violinama. Napisao je solo koncerte i za mnoge druge instrumente, od kojih je neke uspostavio kao solo instrumentalna djela odnosno koncerte, dok je od drugih zahtijevao novu razinu tehničke virtuoznosti – sve to je također povezano s njegovim istraživanjem novih mogućnosti korištenja dobro znanih instrumenata. Između 1710. i 1720. godine oblikovan je tzv. Vivaldijev koncert. Vivaldijev koncert uveo je novitete koji su promijenili glazbeni jezik i glazbeno mišljenje o instrumentalnom stilu (Heller, 2003. str. 278).

Treba istaknuti još jedan aspekt Vivaldijevog stvaranja. Vivaldi je najvjerojatnije imao više od 30 godina kada je objavio prvi set koncerata i tek kasnije je razvio svoj osobni stil. U literaturi se malo zna o njegovom stvaranju u mladim danima (Heller, 2003. str.279).

4. MUZIČKO STVARALAŠTVO

4.1.KONCERTI

Za vrijeme svojega života, Antonio Vivaldi bio je vrlo svestran i napisao puno djela, a najviše instrumentalnih, koja su ujedno i najvažnija. Ukupno je napisao 456 koncerata. Većina djela skladana su za jedan ili više solističkih instrumenata i gudački orkestar. Najviše koncerata napisao je za solo – violinu, ukupno 223. Za dvije violine skladao je 22 koncerta, a 27 za violončelo. Za flautu je napisao 13 koncerata, 13 za obou, 39 koncerata za fagot. Oblik *concerta grossa* vidljiv je u ukupno 17 koncerata, a 45 je pisano za gudače bez solista. Uz sve to Vivaldi je pisao i koncerte za tri violine, za četiri violine, za dva violončela, za dvije violine i dva violončela, za dvije violine i violončelo, za četiri violine i violončelo, za violu d'amore, za lutnju i violu d'amore, za mandolinu, za blokflautu i mnoge druge drvene duhačke instrumente. Najveći broj koncerata napisao je za solo violinu i gudače. U koncertima za dvije violine oba solista su jednako važna. Kako se ne bi izgubio dojam kako se radi o *concertu grossu* gdje se jedan ili više instrumenata ističe, Vivaldijeve koncerte ne treba nužno uvrštavati u kategoriju tipičnog koncerta. Najbolji primjer je njegov prvi koncert "Godišnja doba" u kojem je prvi prikazao savršenu izjednačenost solista i znao je stvoriti posebnu atmosferu (Andreis, 1976., str.12).

4.2.VRSTE BAROKNOG KONCERTA

4.2.1. CONCERTO

Za vrijeme baroka izraz *concerto* nije bio jasno definiran. Skladatelji su sami određivali naslove svojih djela i nisu mogli odrediti koliko glazbenika treba za svaku izvedbu. Danas, kada umjetnik piše za simfonijski orkestar, mora točno znati koliko mu instrumenata treba za skladbu.

4.2.2. CONCERTO ORCHESTRA

Concerto orchestra je djelo skladano za koncert u pratnji orkestra. Naglašava se solistička obrada u pratnji različitih instrumenta ili dijelova orkestra.

4.2.3. SOLO CONCERTO

Solo concerto je djelo u kojem je ulogu solo dionice svirala violina, a ponekad glazbala poput fagota, flaute ili violončela. Solo dionicu su nekada svirala dva, čak i do četiri glazbala. Vivaldi je najutjecajniji skladatelj baroknih solističkih koncerata (19.9.2017. <https://www.hrleksikon.info/definicija/concerto-grosso.html>).

4.2.4. CONCERTO GROSSO (veliki orkestar)

Concerto grosso je u glazbi baroka jedan od glavnih višestavačnih instrumentalnih oblika građen na baroknom načelu koncertiranja tj. suprotstavljanja između veće orkestralne skupine (*tutti*) i manje skupine solističkih instrumenata (*concertino*)(19.9.2017<https://www.hrleksikon.info/definicija/concerto-grosso.html>).

Skladan je za malu grupu solističkih instrumenata unutar ansambla ili orkestra. Kao manje skupine solističkih instrumenata najčešće su korištene dvije violine i *basso continuo* iako su violine znale biti zamijenjene ili nadopunjene s drugim glazbalima. *Concerto grosso*, po pravilu, je trostavačnog oblika. Prvi i treći stavak su brzog tempa, vrlo često ritornelnog oblika i sadrže izmjene i *concertina* i *ripiena*. Drugi stavak je sporog tempa i katkad je namijenjen samo manjem sastavu (23.7.2017 s <http://www.muza.unizg.hr/skripte>).

4.3.GODIŠNJA DOBA

"Godišnja doba" napisana su 1723. godine kao dio zbirke od 12 koncerata, a objavljena 1725. godine. Ciklus od 12 violinskih koncerata koji nose zajednički naziv "Izumi sukoba i sklada" podijeljeni su u dvije skupine od šest koncerata. Prvih šest koncerata oslikava prirodu i sklad, oluju na moru te lov. Drugih šest koncerata opisuje izume i kako oni narušavaju prirodne ljepote. Ciklus od prva četiri koncerata zvan "Godišnja doba" spada u prvu skupinu i opisuje prirodu i sklad.

Svaki od četiri koncerta (Proljeće, Ljeto, Jesen, Zima) popraćen je pjesmom koju je sam napisao. Kroz četiri godišnja doba, koja su velik doprinos baroknoj i klasičnoj glazbi, Vivaldija često opisuju kao pažljivog promatrača prirode i života (19.9.2017. <http://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/>).

4.3.1. PROLJEĆE

Proljeće, prvi koncert, pisan je u E-duru. U tom djelu Vivaldi je postigao izjednačenost zvukova i stvorio posebnu atmosferu za soliste. Pjesma govori o idiličnoj slici pod vedrim nebom (Goulding, 2004., str.420). Živahni tonovi imitiraju pjev ptice i žuborenje potoka, buđenje prirode te ratare koji veselo rade na poljima. Takvi tonovi Proljeća u slušatelju bude želju za pokretom i radom i donose nešto obećavajuće i optimistično, osjećaj da je upravo ovo proljeće posebno. (30.7.2017. <http://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/>).

4.3.2. LJETO

Kod slušatelja toplo ljetno vrijeme stvara osjećaj opuštenosti. Kako dan prolazi, vrućina raste i sve se više stvara osjećaj usporenosti u prirodi. Snažni koloristički opisi dočaravaju slušatelju silovit vjetar koji je popraćen grmljavinom i kišom i nosi sve pred sobom. Oluja hara poljima tjerajući ljude i životinje u zaklon (12.9.2017.

<http://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/>.

4.3.3. JESEN

Jesen donosi zahlađenje pa jesenji dan započinje lepršavo i veselo. Seljaci ubiru plodove, a nakon napornog rada slijedi gozba kada se ispija vino i blaguju ukusna jela. Nakon gozbe seljaci se odmaraju pa potom hrle u lov sa psima. (12.9.2017. <http://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/>)

4.3.4. ZIMA

Glazba se gradi na takav način kako bi publika mogla uz malo mašte doživjeti hladno zimsko vrijeme prožeto mističnom atmosferom. Sve je okovano snijegom i ledom i rađa se potreba za toplim domom, za obitelj i zajedništvom (12.9.2017. http://artsalive.ca/pdf/mus/vivaldi_all_e.pdf).

5. CRKVENA DJELA

Od crkvenih djela skladao je za zborove i orkestar te je iza sebe ostavio golem opus. Napisao je i tri oratorija od kojih je sačuvana samo "Juditha triumphans" koja je prvi put izvedena 1716. godine u Veneciji. Njegove najpoznatije crkvene skladbe su uglazbljeni psalam 109 - "Dixit Dominus" i psalam 111 - "Beatus vir". Do danas se najviše izvode "Gloria", "Magnificat" i "Stabat Mater" koje su popraćene osjećajnošću i izražajnošću.

5.1. DIXIT DOMINUS

Psalam 109 koji počinje riječima "Dixit Dominus", u prijevodu "Reče Gospodin, Gospodinu mojemu", slavi Božje obećanje u kojem "Gospodin" pobjeđuje nad svim neprijateljima. U kršćanskom tumačenju, "Gospodin" se odnosi na Mesiju. Psalam opisuje proslavu pobjede dobra nad zlom. Psalam "Dixit Dominus" bio je prvi od psalama koji se pjevao u večernjoj molitvi Časoslova (službi nakon mise) poznatoj pod nazivom "Vesper".

Uglazbljivanje psalama i himni večernjih službi (*Vesper*) privlačilo je mnoge glazbenike, između ostalog i Antonija Vivaldija, koji je napisao jednu cijelu postavku "Vesper" te četiri posebne postavke "Dixit Dominus". Glazbena škola Accademia Filharmonica di Bologna 1717. godine pozvala je Vivaldija da napiše ili "Dixit Dominus" ili "Magnificat" u čast svom zaštitnika, ali on to nije učinio.

Glazbenici 1720 – ih godina tog doba počinju skladati za dvostruke zborove što se pokazuje vrlo popularnim u to vrijeme. U *due cori* tj. dvostrukim zborovima koriste podjelu vokalnog zbora na dva dijela kao i koncept *coro*. *Coro* uključuje oboje - i ansambl i orkestar. Vivaldijev psalam "Dixit Dominus" za dvostruki zbor napisan je tako za dva ansambla od kojih se svaki sastoji od vlastitih solista, zbora i orkestra (Heller, 2003. str. 2013.). „Dixit Dominus“ pisan je u D-duru , a uz pomoć truba prikazao je slavljeničko raspoloženje dok je njegova raskoš pojačana izvedbom dvostrukog zbora (Slika 2) (20.7.2017. <http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Dixit%20Dominus%20RV594.htm>). Dva ansambla međusobno su odvojena u prostoru, a razdvajanjem i ponovnim spajanjem obiju skupina u snažnom *tutti* pokretu kreiraju se efekti koji pobuđuju svečani karakter glazbe. Zborovi interpretiraju tekst brzom izmjenom riječi (Heller, 2003. str. 213.). Vivaldi je znao da je raznolikost ključ dobre glazbe. Unutar psalma "Dixit Dominus" uklopio je individualne arije i duete za vrlo cijenjeni alt i soprano glas i za duete, tenor i bas glas- (20.7.2017. <http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Dixit%20Dominus%20RV594.htm>).

VI. I

VI. II

Soprano

- men, a - - -

Alto

- men, a - - - men,

Tenor

- men. Si - cut e - rat in prin - ci - pi - o et nunc, et nunc et

Bass

- men, a - men,

VI. I

VI. II

Soprano

- men. Si - cut e - rat in prin - ci - pi - o et nunc, et nunc et

Alto

Si - - - cut

Tenor

- men. Et in soe - cu - la

Bass

- men. Si - cut e - rat in prin -

Va.

B.c.

Slika 2: "Dixit Dominus", (RV 594)

5.2. BEATUS VIR

Psalam 111 ili "Beatus vir" što u prijevodu znači: „Blago čovjeku koji se boji Gospodina" napisan je za jedan zbor dok je druga verzija napisana za dvostruki zbor vrlo vjerojato izgubljena (20.9.2017. <http://www.biblija.net/biblija.cgi?Bible=Bible&m=Ps+1%2C1150%2C6&id40=1&pos=0&set=1&l=en>). Psalam "Beatus vir" je neobično i izvanredno Vivaldijevo djelo jer je zamišljeno kao jedan veliki koncert koji je sasavljen od 420 takta. Psalam 126 "Beatus vir" pisan je za dva solo soprana (u duetu) i za zbor. Postoje četiri solo epizode za solo alt glas sa dva soprana, dok zbor djeluje kao strukturalni element u tri odlomka, zatvarajući rad s moćnim "Amen" na kraju doksologije (Heller, 2003. str.87).

5.3. GLORIA

"Gloria" je jedna od najpoznatijih vokalnih kompozicija koja spada u crkvena djela jer je napisana prema liturgijskom tekstu. Skladana je u D – duru (Slika 3.)(Heller, 2003. str. 80). "Gloria" je zbarsko djelo koje predstavlja tradicionalnu Gloriju iz latinske mise kroz dvanaest različitih kantata. Gloria je poznata po prepoznatljivim melodijama i ritmovima, karakterističnima za Vivaldijevu glazbu. Uvod u ovu izvedbu započinje zbor uz pratnju trube i obooe. U opsežnom orkestralnom uvodu uspostavljana su dva jednostavna motiva (19.9.2017. [http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Gloria%20\(Royal%20Free\).htm](http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Gloria%20(Royal%20Free).htm)).

Vivaldi slijedi ista strukturalna načela kao Bach koji je Gloriju skladao u B – molu. Podijelio je kompoziciju u samostalne sekcije, od koji su neke za zborove, a druge za arije ili duete. Nakon što je Vivaldijeva Gloria postala poznata, bilo je nagađanja o tome da je Bach bio upoznat s Vivaldijevim djelom i da ga nakon toga preradio u B – mol. Iako djela sadrže slične odlomke, razlikuju se po podijeli teksta, ljestvici u kojoj su skladani i briljantnim odlomcima skladanim za trube. Vivaldi je podijelio skladbu u dvanaest dijelova od koji je četvrti dio "Gratias" dug samo šest takta. Taj zbarski dio završava u B – molu na pola *cadence* na koju se nadovezuje "Propter magnam gloriam" u E – molu. Ovaj primjer pokazuje široki raspon stilova.

Et in terra pax (Slika 4). namijenjen je zborovima, a s karakterističnim i strukturalnim aspektima prikazuje Vivaldijev umjetnički stav (Heller, 2003. str. 80). Nakon smrti Antonija Vivaldija "Gloria" je pala u zaborav. Tek nakon dva stoljeća pronađena je u gomili zaboravljenih Vivaldijevih rukopisa. Nije se izvodila sve do rujna 1939. godine kad ju je u Sieni izveo skladatelj Alfredo Casella. Tek 1957. godine objavljena je originalna verzija i prvi put izvedbu na Prvom festivalu barokne zborske glazbe na Brooklyn Collegeu u New Yorku. (17.9.2017. s [http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Gloria%20\(Royal%20Free\).htm](http://www.choirs.org.uk/prognotes/Vivaldi%20Gloria%20(Royal%20Free).htm)).

The image displays a page from a musical score for Vivaldi's "Gloria" in D major, RV 589. The score is arranged in a system with multiple staves. At the top, the staves are labeled "VI I" and "VI II" for Violins I and II. Below these are the vocal parts: "Soprano", "A.B." (Alto), "Tenor", and "Bass". The vocal parts include the lyrics "bo - nae va - ri - um - to". Below the vocal parts are the instrumental parts for "Vi." (Viola) and "B.C." (Cello/Double Bass). The score features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and various musical notations such as clefs, key signatures, and dynamic markings. The overall layout is typical of a professional musical score, with clear notation and a structured arrangement of parts.

Slika 3: "Gloria" u D – duru, (RV 589)

Slika 4: Gloria pisana u D – duru, Et in terra pax

5.4. MAGNIFICAT

"Magnificat" je napisan u nekoliko verzija. Prva verzija sastavljena je oko 1715. godine u sirotištu za djevojčice. Izvedba kakvu znamo danas uključuje zbor, dvije violine, violu i *continuo* grupu koja se sastoji od violončela, kontrabasa i fagota. Također je dodao par oboa, koje su uključene i u današnju izvedbu. Vivaldi je podijelio tri solo dionice u pet novih arija. Konačnu verziju izradio je 1739. godine kada je u navedenim arijama istaknuo pet najboljih i najtalentiranijih pjevačica konzervatorija „della Pietá“. Vivaldi dočarava veličanstvenost i moć Gospodina uz pomoć zborova i orkestar. Djelo "Magnificat" napisan je u G – duru (Slika 5). (16.9.2017. <http://andoverchoralsociety.org/wp-content/uploads/2013/09/2016-January-Program-Notes-Bach-Vivaldi-Zelenka.pdf>).

VI. I/II
Va.
Sopran
Alt
Tenor
Baß
B.c.

Et mi-se-ri-cor - - -
Et mi-se-ri-cor - - - di-a e-i-us a pro-ge-ni-e in pro-ge-ni-es, Et mi-se-ri-
Et mi-se-ri-cor-di-a e-i-us a pro-ge-ni-e in pro-ge-ni-es ti-men - - -

b6 b7 4 5 4 6 6 4

Slika 5: "Magnificat" G – dur, (RV 610)

5.5. STABAT MATER

Djelo "Stabat Mater" napisano je na kongresu Santa Maria della Pace u Bresciji koja će se izvesti za vrijeme svečanosti 1712. godine. Vivaldi je od 1711. godine živio i nastupao svirajući violinu u gradu Bresci nakon što je dobio otkaz u „Ospedale della Pietà“. Tekst "Stabat Mater" govori o Marijinoj patnji tijekom raspeća njezina sina. Raspoloženje ovoga djela je spokojno i statično, a atmosfera je nježna. "Stabat Mater" napisan je u dvije ljestvice: F – molu i C – molu.

Strofa ide jedna za drugom sa istim ritmom
(11.9.2017. http://www.emmanuelmusic.org/notes_translations/notes_other/n_vivaldi_stabat_mater.htm).

5.6. JUDITHA TRIUMPHANS (JUDITA POBJEDNICA)

"Juditha Triumphans" je jedini sačuvani oratorij Antonija Vivaldija koji je napisan u dva dijela sa dvadeset i pet arija i pet zborskih djelova. Ovaj oratorij je bio striktno koncipiran kao ženski zbor jer ga je Vivaldi napisao za "Ospedale della Pieta", srotišta za djevojčice. Ovakva izvedba traži širok raspon instrumenata pa je upotrijebio najviše instrumenata iz sirotišta. "Juditha Triumphans" doživio je veliki uspjeh, najviše zbog svoje glazbene ljepote zahvaljujući vokalnim i orkestralnim spisima, ali i kao posljedica dramatičnih osobina oratorija. "Juditha Triumphans" slavi pobjedu nad Turcima na Krfu koji je bio pod opsadom zbog dugotrajnog spora između Venecije i Osmanskog Carstva. Radnja priče govori o mladoj židovskoj udovici Juditi. Sirijski kralj Nabukodonozor II poslao je vojsku, pod zapovjedništvom generala Holoferna u Izrael zatraživši danak koji mu nije plaćen. Kada Holoferno opkoli grad, Judita ulazi u vojno utočište da bi molila od njega milost za nepodmirene dugove. Holoferno se zaljubljuje u nju i naređuje raskošnu gozbu, nakon koje zaspi. Judita vidjevši priliku, iskrada se do njega te mu odsijeca glavu (16.9.2017. s <https://veniceoperatickets.com/all-performances/juditha-triumphansoratoriovivaldifenicevenice/?p=33&l=2&id=1276>).

JUDITHA TRIUMPHANS

DEVICTA HOLOFERNIS BARBARIE

Sacrum Militare Oratorium

HISCE BELLI TEMPORIBUS

A Placensium Virginum Choro

IN TEMPLO PIETATIS CANENDUM

JACOBI CASSETTI EQ.

METRICE VOTIS EXPRESSVM.

Piissimis ipsius Orphanodochii PRÆSI-
DENTIBVS ac GUBERNATORIBUS
submitte Dicitur .

MUSICE EXPRESSVM

Ad Adm. R. P. D.

ANTONIO VIVALDI

VENETIIS . MDCCXVI.

*Apud Bartholomæum Orchium, sub signo S. Dominici.
SUPERIORI ET TERRÆ.*

Slika 6: Naslovna stranica libreta za oratorij Juditha triumphans

6. SVJETOVNA GLAZBA

U svjetovnoj vokalnoj glazbi sačuvano je tridesetak komornih kantata za sopran ili alt uz pratnju gudača te stotinjak manjih arija. Vivaldi posvećuje radove kazalištu te se 1713. godine povezuje s kazalištem St. Angelo u kojem je napisao niz opernih djela. (Andreis, 1976., str.12.).

6.1. OPERE

Radnja u njegovim operama je uglavnom o dvorskim intrigama i ljubavnim zapletima. U Vivaldijevim operama najčešće se spominju likovi vjerne žene, zaljubljenoga ratnika ili osvetničke udovice. Također, u njegovim operama Rimljani su prikazivani u mnogo boljem svjetlu nego njihovi barbarski protivnici. Njegove najznačajnije opere su: "Ottone in Villa", "Bijesni Orlando", "Farnace", "Griselda", "Bajazet" i "Feraspe" (17.9.2017. https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi#Opera).

6.1.1. OTTONE IN VILLA

"Ottone in Villa" bila je prva opera Antonija Vivaldija, a libreto je napisao Domenico Lalli. Prvi put operu je izveo u "Teatro delle Grazie" 1713. godine. Iako se u naslovu spominje otoman (Ottone) sadržaj opere više je ljubavni nego herojski "Ottone in Villa" bila je sastavljena za mali orkestar, bez zborova i za samo pet pjevača. U izvedbi se jasno čuje svaki instrument kao i svaki glas. Radnja priče govori o ljubavnom zapletu koji pokreće ljubomora. Ostilio, lik prerušen u ženu (pod imenom Tullija), ljubomorani je na Cleonillu i smišlja spletke kako je se riješiti jer je zaljubljen u Caia. Cleonilla, ljubavnica rimskog cara Ottonea, koketira s Caiom, znajući cijelo vrijeme da je Ostilio zapravo muškarac. Na kraju Caio otkriva pravo lice Ostilija i otkriva njegovu tajnu caru Ottoneu.

Ottone naređuje Caiju da ubije Ostileja. Mnogo je preokreta, ali sve završava sretno za Cleonillu i Ostilija (16.9.2017.http://www.musicwebinternational.com/classrev/2011/Feb11/vivaldi_otto_ne_94105.htm).

6.1.2. BIJESNI ORLANDO

Opera "Bijesni Orlando" nastala je u kazalištu Sant' Angelo 1715.godine za vrijeme trajanja karnevala, a libreto je napisao Grazio Braccioli (19.9.2017.<https://bachtrack.com/review-orlando-furioso-ceresa-prinafasolismartina-franca-july-2017>). Na slici 7. je prikazana je naslovna slika libreta. Vivaldi je u istom kazalištu producirao sedam opera od 1725. godine, a to su: "Zavaravajući trijumfalno u ljubavi", "Izdana i opravdana vjera", Dorila u Tempeu", "Farnace", "Orlando" i "Rosilena i Oronta" (Heller, 2003. str. 104.). Savršenost opere "Bijesni Orlando" prikazana je recitativima koji čine dramsku i glazbenu cjelinu. Napisana je u tri čina. Prvi čin započinje dolaskom Angelice na otok u potrazi za svojim ljubavnikom Medorom. Ona traži pomoć od Alcina, čarobnjaka. Za to vrijeme Orlando je poslao kneza Astofla na otok kako bi pronašao pepeo od Merlina, međutim Astolfa je začarao Alcina te on nije bio od nikakve pomoći Orlando. Nakon proživljenog brodoloma, Alcina oživljuje Medora i dovodi ga Angelici. Angelica se najprije pretvara da je zaljubljena u Orlanda i pritom Medora čini ljubomornim. U drugom činu Angelica i Medoro se mire i šalju Orlanda u pećine da se bori s čudovištem kako bi ga se riješili. Zarobljen u pećini, Orlando shvaća da ga je Angelica izdala te pronalazi izlaz. U međuvremenu Angelica i Medoro se vjenčaju i izrezuju zavjete na stablu. Orlando je pronalazi to stablo i uništava ga. U trećem činu Orlando zbog bijesa prema Angelici i Medoru ulazi u hram gdje se bori s kipovima uništavajući Alcinovu moć. Treći čin završava Alcinovim bijegom, a Orlando ostavlja Angelicu i daje blagoslov njezinom braku s Medorom (19.9.2017.<http://www.npr.org/2011/07/22/138587948/legacy-of-an-epic-vivaldis-orlando-furioso>).

ORLANDO

DRAMA PER MUSICA

Da Rappresentarsi

NEL TEATRO DI
SANT'ANGELO

L'AUTUNNO DELL'ANNO
MDCCXXVII

IN VENEZIA, MDCCXXVII

Appreso Marino Rossetti in Merceria
all' Insegna della Pace.

CON LICENZA DE' SUPERIORI

Slika 7: Naslovna stranica libreta za Orlando

ATTORI.

ORLANDO innamorato d'Angelica. *La Sig. Lucia Lunetti Virtuosa di S. A. S. la Sig. Principessa Violante di Toscana.*

ANGELICA Amante poi Sposa di Medoro. *La Sig. Benedetta Serafina Virtuosa di Camera di S. A. S. l'Elettor Palatino*

ALCINA Maga innamorata di Ruggiero. *La Sig. Anna Girò.*

BRADAMANTE Sposa di Ruggiero, poi in Abito da Uomo sotto nome di **ALDARICO**. *La Sig. Maria Caterina Negri.*

MEDORO Amante poi Sposo di Angelica. *Il Sig. Casimiro Pignotti Virtuoso di S. M. il Re di Polonia Elettor di Sassonia.*

RUGGIERO Sposo di Bradamante. *Il Sig. Gio: Andrea Tassi.*

ASTOLFO innamorato di Alcina. *Il Sig. Gaetano Pinelli.*

La

Slika 8: Glumci navedeni u libretu Orlando

6.1.3. FARNACE

Farnace je naslov nekoliko djela 18. stoljeća predstavljenih preko različitih libreta. Postoji više verzija *Farnace*, ali najvažnija je ona od Antonija Vivaldija. Vivaldi je izveo ovu operu po prvi puta u Teatro Sant' Angelo 1727. godine na talijanskom jeziku (Slika 9.) (Heller, 2003. str. 105). Sve do dvadesetog stoljeća ovo djelo se nije izvodilo. Sadržaj opere govori o Pharnacesu II (Farnace) koji biva poražen od neprijatelja. Farnace zapovijedi svojoj ženi Tamiri da ubije svog sina i samu sebe. Bernice, Tamirina majka mrzi Farnaceja te ga želi ubiti uz suradnju s Pompejom, rimskim pobjednikom. Farnacijeva sestra Selinda biva zarobljena s Aquilisom. On se u nju zaljubljuje baš kao i Berencivin kapetan, Gilades. Selinda koristi njihovu naivnost u pokušaju da spasi brata. Radnja ipak završava sretno te nitko ne umire. (8.8.2017.s <https://en.wikipedia.org/wiki/Farnace>).

Slika 9: Talijanska naslovna stranica

6.1.4. GRISELDA

Griselda je drama u tri djela i koristi verziju talijanskog libreta koji je napisao Apostol Zen na temelju Decamerona. Opera je po prvi put izvedena u Veneciji u Teatro San Samuele 1735. godine. Danas se "Griselda" rijetko izvodi, ali je predstavljena na festivalu koji je bio održan 2011. godine. Iz opere su najpoznatije dvije arije koje su otpjevale najpoznatije pjevačice toga vremena, Cecilia Bartoli i Simone Kermes (8.8.2017. s [https://en.wikipedia.org/wiki/Griselda_\(Vivaldi\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Griselda_(Vivaldi))).

6.1.5. BAJAZET

Antonio Vivaldi 1735. godine napisao je talijansku operu *Bajazet* koja je prikazana u Veroni za vrijeme karnevala. Prikazana je u tri čina s oblikom trostruke simfonije. U ovom djelu radi se o sudbini cara Bajazeta nakon što ga je uhvatio Tamerlano. Vivaldi je sam sastavio arije za dobre likove (Bajazet, Asteria i Idaspe), a za zlikovce kao što su Tamerlano, Irene, Andronico koristio je postojeće arije od drugih skladatelja (8.8.2017. <https://en.wikipedia.org/wiki/Bajazet>).

6.1.6. FERASPE

Feraspe je posljednja Vivaldijeva opera koja je prikazana 7. studenog 1739. godine. O ovoj operi ne postoji mnogo informacija (Heller, 2003. str.117.).

6.2. SERENADE

Osim koncerata i operi, Vivaldi je skladao i serenade u kojima su važne uloge imale grupe od tri do šest pjevača. Njegova sačuvana serenada je „La Sena festeggiante (Velika proslava na Seini)(Heller, 2003. str. 209).

6.2.1. LA SENA FESTEGGIANTE

"La Sena Festeggiate" najduža je serenada koju je Vivaldi napisao za tri glasa, orkestar i *continuo* prema talijanskom libretu Domenica Lallija. Ova serenada bila je posvećen francuskom kralju Luiju XV (Heller, 2003. str. 209).

7. POSLJEDNJE DESETLJEĆE ANTONIJA VIVALDIJA

U razdoblju od 1729. do 1731. godine Vivaldi neprestano putuje no kraj tog perioda predstavlja prekretnicu u Vivaldijevom životu. Vivaldiju, naviknutom na život u Veneciji, karijera se odvijala ovisno o mogućnostima koje mu je grad pružao i projektima koje mu je grad pribavljao. Većina njegovih djela iz tog razdoblja su bile su opere. Njegovo aktivno sudjelovanje u glazbi dokazuje katalog objavljen sredinom 1700. godine iz kojeg je sačuvano šesnaest djela. Radio je i kao učitelj pune dvije godine, sve do ožujka 1738. godine kada napušta Ospedale della Pietà. Vivaldi 1740. godine počinje raditi opere za druge gradove (Veronu, Firenzu) te se u proljeće seli riskirajući vlastitu karijeru.

Jedan od važnijih koncerata bio je gala koncert održan 21. ožujka 1740. godine, posvećen kraljevskom posjetitelju, princu Elektor Frederick Christianu. Dvorana je bila raskošno ukrašena s kristalnim lusterima za držanje svijeća i brojnim velikim bakljama. Koncert u "Ospedale della Pietà" sastojao se uglavnom od instrumentalne glazbe, a serenada s devet mladih pjevača je bila središte programa. Najvažniji dio programa bio je instrumentalni dio isključivo s Vivaldijevim koncertima. Za tu priliku sastavio je četiri djela koja su izvele djevojke iz "Ospedale della Pietà" (Heller, 2003, str.250. – 256.str.).

Zbog svoje raskinosti Vivaldi postaje siromašan. Vivaldi je u Beču 28. lipnja 1741. godine napisao priznаницu u kojem potvrđuje primanje dvanaest mađarskih dukata od tajnika grofa Collalto za prodaju neodređenog broja skladbi. (Heller, 2003., str.257). Smrt skladatelja zabilježena je u službenom izvještaju mrtvozornika i na groblju katedrale Sv. Stjepana u Veneciji.

Kasnije je njegovo tijelo prevezeno na groblje Bürgerspital kapelice sv. Augustina. Groblje i kapela zatvoreni su 1. svibnja 1783. godine, a dvije godine kasnije kapela je srušena, a kuće svećenika i grobara prodane su vojsci te su se koristile kao uniformni depoziti. Krajem 18. stoljeća groblje je napušteno, dok kuća u kojoj je živio Antonio Vivaldi još postoji i u vlasništvu je Wahlera Augustina (17.9.2017. <http://michaelorenz.blogspot.hr/2014/06/haydn-singing-at-vivaldis-exequies.html>).

Unatoč mnogobrojnim pitanjima, "slavni Vivaldi" umro je u Beču kao potpuno anonimn čovjek, iako je kao skladatelj podario svijetu najviše glazbenih koncerata. Ostaje upamćen kao najbolji skladatelj svih vremena. Memorijalna ploča za Vivaldija nalazi se na istočnom krilu Bečkog tehnološkog sveučilišta. (17.9.2017. <http://michaelorenz.blogspot.hr/2014/06/haydn-singing-at-vivaldis-exequies.html>).

8. ZANIMLJIVOSTI

1. Nastupi ženskih orkestara u „*Ospedale della Pieta*“ pod dirigentskom palicom Antonija Vivaldija odvijala su se tako da je orkestar je zavjesom bio odvojen od pogleda publike zbog čudnih religioznih razloga toga vremena.
2. Jedan od kratera na planeti *Merkur* dobio je ime Vivaldi u čast talijanskog baroknog kompozitora.
3. Vivaldijeva muzika je korištena u filmu iz 1971. *Zemlja tišine i tame* poznatog njemačkog režisera Wenera Herzoga.
4. Vivaldijeva muzika je korištena u filmu iz 1979. *Kramer protiv Kramera* američkog režisera Roberta Bentona.
5. Vivaldijeva muzika je korištena u filmu iz 1967. *La Chinoise* (Kineski) poznatog francuskog režisera Jean-Luc Godarda.
6. Vivaldijeva muzika je korištena u filmu iz 1952. *Zlatni trener* (*Golden Coach*) poznatog francuskog režisera Jean Renoira. (19.9.2017 s https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi).

ZAKLJUČAK

Glazbeno stvaralaštvo Antonija Vivaldija obilježilo je vrijeme baroka te povijest glazbe i umjetnosti. Kao i kod mnogih skladatelja stil pisanja se mijenjao, ovisno o kvaliteti libreta i dužini skladbe. Od malena je bio u doticaju sa glazbom, ali se tek u 25. godini u potpunosti posvetio. U glazbenoj karijeri nizao je uspjehe i padove kao i svaki skladatelj. Moram još jednom spomenuti da mu je najveći uspjeh u njegovoj glazbenoj karijeri donijela ciklus od četiri koncerata, "Godišnja doba" po kojoj se još i danas pamti. Možemo zaključiti da je stvaralaštvo Antonija Vivaldija vrijedno spomena za sve ljubitelje glazbe.

LITERATURA

1. Andreis, J., *Povijest glazbe*, Libar mladosti, Zagreb 1976. .
2. Goulding, P.H., *Klasična glazba*, Zagreb
3. Heller, K., *Antonio Vivaldi, The Red Priest of Venice*, 2003. Preuzeto 20. srpnja 2017. s <https://www.scribd.com/document/273853444/Karl-Heller-Antonio-Vivaldi-the-Red-Priest-of-Venice-2003>
4. Žmegeč, V., *Majstori europske glazbe – od baroka do sredine 20.st.*, Matica Hrvatska, Zagreb, 2009
5. 5.9.2017. s https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi)
6. 19.9.2017. <https://www.hrleksikon.info/definicija/concerto-grosso.html>)
7. 23.7.2017 s <http://www.muza.unizg.hr/skripte>
8. 19.9.2017. <http://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/>
9. 20.7.2017. <http://www.choirs.org.uk/prognoses/Vivaldi%20Dixit%20Dominus%20RV594.htm>
10. 20.7.2017. <http://www.choirs.org.uk/prognoses/Vivaldi%20Dixit%20Dominus%20RV594.htm>
11. 20.9.2017. <http://www.biblija.net/biblija.cgi?Bible=Bible&m=Ps+1%2C1150%2C6&id40=1&pos=0&set=1&l=en>
12. 19.9.2017. [http://www.choirs.org.uk/prognoses/Vivaldi%20Gloria%20\(Royal%20Free\)](http://www.choirs.org.uk/prognoses/Vivaldi%20Gloria%20(Royal%20Free))
13. 16.9.2017. <http://andoverchoralsociety.org/wp-content/uploads/2013/09/2016-January-Program-Notes-Bach-Vivaldi-Zelenka.pdf>
14. 11.9.2017. http://www.emmanuelmusic.org/notes_translations/notes_other/n_vivaldi_stabat_mater.htm

15. 16.9.2017. s <https://veniceoperatickets.com/all-performances/juditha-triumphans-oratorio-vivaldifenicevenice/?p=33&l=2&id=1276>).
16. 17.9.2017. s https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi#Opera
17. 16.9.2017. http://www.musicwebnternational.com/classrev/2011/Feb11/vivaldi_ottone_94105.htm).
18. 19.9.2017. <https://bachtrack.com/review-orlando-furioso-ceresaprinafasolismartina-franca-july-201>
19. 8.8.2017. s <https://en.wikipedia.org/wiki/Farnace>
20. 8.8.2017. s [https://en.wikipedia.org/wiki/Griselda_\(Vivaldi\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Griselda_(Vivaldi))
21. 8.8.2017. [https://en.wikipedia.org/wiki/Bajazet_\(opera\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Bajazet_(opera))
22. 17.9.2017. <http://michaelorenz.blogspot.hr/2014/06/haydn-singing-at-vivaldis-exequies.html>
23. 17.9.2017 s <http://michaelorenz.blogspot.hr/2014/06/haydn-singing-at-vivaldis-exequies.html>
24. 19.9.2017 s https://bs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

SLIKE

Slika 1: <i>Antonio Vivaldi</i>	3
Slika2: <i>Dixit Dominus</i> (:RV 594).....	10
Slika 3: <i>Gloria</i> , pisana u D – duru (RV 589).....	12
Slika 4: <i>Gloria</i> , pisana u D – duru, Et in terra pax.....	13
Slika 5: <i>Magnificat</i> , pisan u G – duru (RV 610).....	14
Slika 6: <i>Juditha triumphans</i> , naslovna stranica libreta za oratorij.....	16
Slika 7: <i>Orlando</i> , naslovna stranica libreta.....	19
Slika 8: <i>Orlando</i> , navedeni glumci u libretu.....	20
Slika 9: <i>Farnace</i> , talijanska naslovna stranica libreta	21

ŽIVOTOPIS

Zovem se Marta Vojvoda i rođena sam 27. veljače 1996. u Čakovcu. Živim u Kotoribi gdje 2002. krećem u osnovnu školu, a istu završavam 2010. Tada krećem u srednju školu, Ekonomska i trgovačka škola Čakovec. Od 2010. do 2014. godine godine pohađam ekonomsku školu, smjer upravni referent. Nakon mature upisujem Učiteljski fakultet Zagreb, Odsjek u Petrinji gdje se opredjeljujem za smjer Rani i predškolski odgoj. Osim školovanja, od 8. godine bavim se mažoretkinjama u svom mjestu, Kotoribi. Osim plesa, vodila sam plesne radionice i volontirala u radu s djecom.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Marta Vojvoda, izjavljujem da sam ovaj rad izradila samostalno uz potrebne konzultacije, savjete i uporabu navedene literature.

Potpis